

Utdanningsmelding 2011

Institutt for biologisk og medisinsk psykologi

I. Generell omtale av studietilbudet ved instituttet

IBMP bidrar forhold til Profesjonsstudiet, Logopediprogrammet, IGSIN og BA i generell psykologi/årstudiet.

Profesjonsstudiet:

IBMP har ansvar for emnene PSYK321A (12 st), PSYK321B (6 st), PSYK324 (3 st), PSYK332 (3 st), PSYK381 (6 st), PSYK385 (3 st). Vi bidrar til PSYK323 (3 st). PSYK322 (3 st) driftes av personer som forlot IBMP i 2006, men dette emnet er like fullt en viktig del av undervisningstilbudet i biol og med psykologi.

Forandringer i emnetilbudet for 2012 er nedfelt i revidert studieplan (se pkt. IV).

Logopediprogrammet: Master i helsefag – studieretning for logopedi:

Masterprogrammet i logopedi ble administrativt lagt til Institutt for biologisk og medisinsk psykologi høsten 2006. Programmet har et årlig opptak av 20 studenter. Det er to professorat, en mellomstilling og to stipendiater som har sin hovedforpliktelse knyttet til programmet, i tillegg til 2 x 20 % ekvivalenter. Logopediprogrammet er et intensivt studium og det er ressurskrevende å gjennomføre siden det skal lede fram mot både mastergrad (forskingskompetanse) og klinisk kompetanse i logopedi i løpet av et to-årig masterløp. Situasjonen er ytterligere utfordrende siden Universitetet i Bergen/Det Psykologiske fakultet per i dag ikke kan tilby et tilrettelagt laveregradstilbud som gir nødvendig grunnkompetanse og naturlig gir et femårig løp fram til logopedkompetanse. Studieplanen for Logopediprogrammet er under revisjon (se pkt. IV)

BA i generell psykologi/årstudiet:

En vit. stilling ved IBMP er allokert til BA gen psyk. Andre ansatte ved instituttet underviser på Årsstudiet og en del av oss har hatt sensur på lavere grad (høstsemestret).

Utover dette har IBMP emneansvar for PSYK140 (10 st) og vi bidrar til emner som driftes av ISP (PSYK331A og B; PSYK342).

II. Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Logopediprogrammet:

Programmet ble utvidet høsten 2009 fra 10 til 20 studieplasser og ble i den sammenhengen styrket med en mellomstilling og en postdok. Mellomstillingen ble tilsatt 20.01.2011, mens postdok-stillingen er fortsatt ubesatt. Det er et udekket undervisnings- og veiledningsbehov i programmet som klart skaper en risiko med hensyn på studiekvalitet både på kort og på lang sikt. Rekrutteringssituasjonen for kvalifisert undervisningspersonell i logopedi er alvorlig, gjennom at det er ingen overordnet politikk for å utvikle førstestillingskompetanse i logopedi, og små og marginaliserte fagmiljø har ikke den nødvendige kritiske masse for å kunne bedre situasjonen uten ekstraordinære tiltak. Det har ikke vært vilje til å øremerke stipendiatstillinger til logopedi. Et umiddelbart uttrykk for situasjonen er at frafallet i løpet av studieløpet har økt merkbart etter utvidelsen til 20 studieplasser, uten at utvidelsen er fulgt opp med reell styrking av undervisningsstaben. Drøftingene med Fakultetet i forbindelse med utvidelsen av opptaket konkluderte også med at programmet måtte omkategoriseres fra D til B som følge av undervisnings-, veilednings- og laboratorieintensivt program. Det er ikke skjedd noen avklaring i denne saken. Likevel har fakultetet kommet med garanti om en ny 100% fast førstestilling øremerket Logopedi fom 2013.

III. Oppfølging av universitetsstyret og fakultetets mål og prioriteringer 2011

(overlates til fakultetet å fylle ut)

IV. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Profesjonsstudiet:

Emner som IBMP har ansvaret for vil bli videreført uten nevneverdige forandringer i vårsemesteret 2012. Høstsemesteret 2012 vil emnene PSYK321A, PSYK321B, PSYK324 og PSYK323 bli faset ut og erstattet av Tema 3 og 4 i revidert studieplan. Andre tema vil bli faset ut og tidspunktet for dette avhenger av om emnene/tema beholder eller skifter semester i revidert studieplan. Innføring av revidert studieplan vil særlig kreve omfattende og ressurskrevende overgangsordninger for internpraksis i klinisk nevropsykologi (PSYK385/Emne 6, Tema 3) med håndtering av to kull parallelt i hele fem semestre.

En utfordring i lang tid har vært å tilby studentene tilgang til grupperom i BB-bygget. Manglende tilbud bidrar til at studentene blir mer som flyktige gjester ved instituttet og gjerne drar tilbake til Chr. gt 12 etter forelesninger/annen undervisning. Behovet for tilgang til grupperom og lesesalsplasser vil bli økende ved innføring av revidert studieplan da to 15 st emner (Biologisk psykologi og Kognitiv nevrovitenskap) blir lagt til samme semester med forankring i BB-bygget. I tillegg mangler Logopedi helt tilbud til sine studenter om tilgang til grupperom og lesesalsplasser i BB-bygget.

Emnene PSYK322 (undervises på engelsk) og PSYK321B (semesteroppgaven) er åpne for utenlandsstudenter. PSYK321B har hatt en tiltagende økning av tilsøkende utenlandsstudenter som har stilt store krav til veiledningsressurser. Utfordringen går ikke bare på studenttallet og dermed antall oppgaver som skal veiledes som går langt utover det kullstørrelsen (41) skulle tilsi. Språkproblemer og varierende metode/statistikkunnskaper gjør at veiledningen blir spesielt tidskrevende. Disse emnene vil bli videreført i revidert studieplan som Tema 2 i Emne 3 (PSYK322) og Tema 2 i Emne 4 (PSYK321B).

Logopediprogrammet:

En kvalitetsmessig akseptabel logopedutdanning fordrer kompetanse innenfor flere områder som tradisjonelt ikke har vært ivarett ved Det psykologiske fakultet, men som det er høy prioritet på å utvikle. I første omgang er det en målsetting å rekruttere eller utvikle førstestillingskompetanse innfor afasi/afasibehandling og taleflytvansker. I nest omganger det behov for tilsvarende kompetanse innenfor språk- tale- og kommunikasjonshabilitering samt artikulasjon og stemmevansker. Denne formen for kompetanse er per i dag svært mangelfull i Norge, som følge av at logopedifeltet har vært et underprioritert fagfelt, og hvor den spesialpedagogiske modellen som tidligere var enerådende ikke har hatt det nødvendige forskningsfokus. Den helsefaglige modellen som ble valgt ved Universitetet i Bergen med tilknytning til fagmiljøet ved Institutt for biologisk og medisinsk psykologi har endret denne situasjonen betraktelig. Men fagmiljøet har også strukket seg langt i sin bestrebelse etter å utvikle en forskningsbasert logopedutdanning.

For å oppnå god klinisk kompetanse i logopedi er det en forutsetning at kandidatene har reell kompetanse innfor grunndisiplinene språkvitenskap, psykologi, anatomi og fysiologi i tillegg til en forståelse av hva logopedi som fagområde innebærer. Per i dag er det ingen bachelorprogram som tilbyr denne fagkombinasjonen, og det innebærer at innføringstema fra grunndisiplinene må utgjøre en vesentlig del av den teoretiske opplæringen i

mastergradsløpet. Dette tar fokus og ressurser fra fordypningsmuligheter på mastergradsnivå og utvikling av kliniske ferdigheter. Manglende grunnkompetanse er også et sentralt hinder for at våre kandidater kan få autorisasjon for sentrale kartleggingsinstrumenter for logopedisk profesjonsutøvelse. Det er viktig at denne situasjonen blir løst, og det kan best skje gjennom et tilrettelagt bachelorløp i logopedi.

Det er per i dag ingen formelle krav til logopedgodkjenning, og derved ingen ytre krav til innhold eller kvalitet ved en logopedutdanning. Det arbeides for felles nordiske minimumskrav til logopedisk yrkesutøvelse, og det er gjort innspill til norsk autorisasjon etter helsepersonelloven. Så langt har dette arbeidet vært resultatløst, og logopedutdanningen er heller ikke inkludert i studier som fordrer skikkethetsvurdering. Videre arbeid med autorisasjon og skikkethetskrav må være prioriterte oppgaver for en profesjonsutdanning ved Det psykologiske fakultet som leder fram mot profesjonell yrkesutøvelse innenfor helsevesenet og i skole.

Logopedutdanningen er utvidet i Norge fra to til fire studiesteder i 2011, og ytterligere et studieprogram er under utvikling. Kompetansen til å drive logopedutdanning på masternivå i et slikt omfang er ikke tilstede, og må utvikles. Det vil bli stor rift etter kvalifisert arbeidskraft i årene som kommer, og det er derfor av stor betydning å få et organisert løp videre til doktorgrad i logopedi for å videre kvalitetssikre utdanningstilbudet både lokalt og nasjonalt. Utvikling av førstestillingskompetanse i logopedi for å kvalitetssikre utdanningstilbud og sikre forskningsbasert utdanning er derfor en høyt prioritert oppgave.

Studieplanen i logopedi er under revisjon. Det er foretatt en grundig evaluering av programmet for perioden fra oppstart i 2006 og frem til høsten 2010. På grunnlag av evalueringsrapporten blir studieplanen revidert, både med hensyn på innhold og med tanke på å implementere det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Logopediprogrammet er aktive bidragsytere til Nordplusfinansiert nettverk i logopedi, og har i tillegg utarbeidet samarbeidsavtale med Department of Speech and Hearing Sciences, the University of Arizona, for studentutveksling og forskningssamarbeid. Det arbeides for felles nordiske kurs i logopedi for å avhjelpe situasjonen for flere små fagmiljø med mangelfull kompetansedekning innenfor sentrale logopediske områder. I først omgang er det planlagt kurs innenfor afasi, alternativ og kompletterende kommunikasjon, og dysleksi. Kursene er imidlertid avhengig av ekstern støtte, og dette er i første omgang søkt som Nordplus prosjekt. Det er et felles anliggende at logopediprogrammene er intensive, med lite rom for regulær utveksling. Ulike modeller for utveksling for veiledning til masteroppgaven er utprøvd og virker lovende.

V. Handlingsplaner

(overlates til fakultetet å fylle ut)

VI. Oppsummering

Hovedutfordringene for utdanningsvirksomheten ved IBMP gjelder særlig Logopediprogrammet som har udekte undervisnings- og veiledningsbehov og en problematisk rekrutteringssituasjon mht kvalifisert undervisningspersonell.

Når det gjelder Profesjonsstudiet er instituttets ressurser særlig presset når gjelder veiledning av semesteroppgaver. Generelt er økningen i antall studenter klart merkbar på ressursiden og revidert studieplan vil stille ekstra krav, ikke bare i en overgangsfase, siden Emne 3 Biologisk psykologi og Emne 4 Kognitiv nevrovitenskap til sammen utgjør en økning med 3 st i forhold til tilsvarende emner i nåværende studieplan. I tillegg vil innføring av

revidert studieplan medføre spesielt omfattende og ressurskrevende overgangsordninger for internpraksis i klinisk nevropsykologi (PSYK385/Emne 6, Tema 3) med håndtering av to kull parallelt i hele fem semestre.

For øvrig viser undervisningsregnskapene/planene til de vitenskaplig ansatte for 2010/11 en undervisnings/administrativ innsats som ligger over normen.

Gjelder både utdanning og forskning

IBMP er i en svært presset areal-situasjon med manglende tilgang på grupperom og lesesalsplasser (Profesjonsstudiet og Logopediprogrammet) og ikke minst et underdekket behov for kontorareal/plasser til nye faste stillinger, stipendiater, postdoktorer og den store pågang av og interesse fra utenlandske forskere og PhD-kandidater som ønsker å være ved instituttet i kortere eller lengre tid. I tillegg kommer det studenter gjennom etablerte utvekslingsprogrammer som ERASMUS og Leiv Eriksen stipender. For tiden må fast vitenskaplig ansatte dele kontor og vi har allerede måttet avvise forskere og studenter pga manglende kontor/arbeidsplasser.